

Cronică de bibliotecă

Conferința internațională „Identitate regională și coeziune socială,,

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran”,
Timișoara, 24-25 octombrie 2013

Rezumatele lucrărilor

Prelegeri introductive

Germanii din Banat la începutul secolului 21. Ce fel de patrimoniu? Ce fel de memorie? Ce identitate?

Gwénola Sebaux

Université Catholique de l'Ouest, Angers, France

Această comunicare prezintă rezultatele unui chestionar antropologic bazat atât pe informații din arhive, cât și pe date colectate pe teren, în România, în 2010 și 2011. Cazul studiat se referă la germanii bănățeni, o minoritate etnică la intersecția dintre Europa de est cu Europa de vest. Al doilea război mondial și regimul lui Ceaușescu din România comunistă au dus la divizarea acestei minorități etnice în două entități, datorită emigrării în Germania a majorității membrilor săi. Concentrându-ne asupra germanilor care au ales să rămână în Banat, vom cerceta conexiunile complexe între patrimoniu, memorie și identitate, ca factori importanți pentru coeziunea socială într-o regiune multietnică. Un alt scop al reflecției este de a scoate la

lumină mecanisme ascunse ale construcțiilor și ale transferurilor identitare. Scopul final este de a înțelege cum se pot susține identitățile etnice în timp și spațiu, în contexte coloniale și post-coloniale. Întrebările principale sunt următoarele: Memoria presupune, de una singură, identitatea în cazul unei minorități etnice? Ce mecanisme social-politice și geopolitice generează permanență identitară? Presupunând că patrimoniul cultural “moștenit” contribuie la coeziunea etnică: Pentru cât timp poate fi conservat acest patrimoniu, într-un context post-migrator? Care sunt limitele, în timp și geografice, ale apartenenței identitare? Și în sfârșit, dar nu în ultimul rând: Pot ajuta diferențele culturale la realizarea coeziunii sociale în Banatul istoric?

Transformând Transilvania. Integrare instituțională și noi oportunități de identificare după primul război mondial

Florian Kühner-Wielach

Institut für deutsche Kultur und Geschichte Südosteuropas, München

În această prezentare se discută aspecte privind integrarea Transilvaniei, după primul război mondial, din perspectivă regională. Atenția se îndreapă spre grupul (prezumat) de români transilvăneni. « Regiunea » va fi văzută nu ca un fenomen geografic, nici ca rezultat exclusiv al unor practici discursive, ci mai ales ca spațiu dinamic între construcția ideologică și experiența integrării trăită subiectiv. Aici își găsesc concretizarea în spațiu discursurile privind identitatea, în timp ce mediul de viață imediat este generalizat la nivelul discursului, pentru a ajunge la un nivel « controlabil ».

Un proces cuprinzător de transformare – integrarea instituțională în statul român pe parcursul centralizării administrației, căutarea mijloacelor adecvate pentru accelerarea procesului de modernizare și « criza permanentă » reprezintă motive de căutare a unor noi oportunități de identificare politică, socială, confesională, spațială, istorică și culturală. Aplicarea analizei discursului permite reconstruirea relației apropiate dintre schimbarea instituțională și exploatarea politică a acesteia, și scoate la lumină dinamica afilierii, demarcației și a transgresării.

Istorie locală vs. istorie națională

Intelectualii din Banat și geneza României moderne. Rolul lui Vasile Maniu

Victor Neumann

Universitatea de Vest, Timișoara

Vasile Maniu s-a remarcat ca o figură reprezentativă a unei intelligentsii ce a depus eforturi remarcabile în structurarea statului român modern. Fusese trimisul românilor din Banat la București, capitala primului stat național românesc întemeiat în 1859. A fost omul de legătură dintre elitele de-o parte și de alta a Carpaților ce concuseră la formarea conștiinței naționale. Prin urmare, atunci când îi invoc personalitatea mă văd nevoit să reflectez nu atât la modesta sa prestație literară, ci mai ales la ideile și acțiunile energice puse în slujba aspirațiilor generației sale și care trimit în primul rând la formarea instituțiilor fundamentale ale statului și ale societății în acord cu paradigma modernă. Pentru Vasile Maniu -, chiar și atunci când exagera prin reticența față de puterile străine - esențială era integrarea europeană a României. Cred că în acest sens trebuie văzute și apreciate contribuțiile lui enciclopedice. Intelectualii din

această categorie au fost figuri emblematice atât la nivel regional, cât și național. Se cuvine să-i recunoaștem pentru firescul demersului lor, admitând că, adesea, excepționalitatea creațiilor culturale e limitată la un moment istorico-politic și la o individualitate anume, nu întotdeauna receptată de masa populației. Rostul intelectualității era acela de a-i anima pe cei mulți și, uneori, a produce, împreună cu aceștia, fapte culturale și politice memorabile. O asemenea orientare am identificat-o la Vasile Maniu, ceea ce mă îndeamnă să cred că rememorarea fragmentară a câtorva dintre datele sale biografice și intelectuale - inclusiv reconstituirea bibliotecii lui - vor fi de folos oricărui cititor, dar mai ales istoricului preocupat de cunoașterea modului în care elitele regiunilor est-central europene s-au apropiat de codurile culturale și comportamentale ale Occidentului în perioada modernizării.

C. D. Loga, *Epistolariul românesc (1841): frescă interculturală a Banatului de altădată*

Maria Micle

Universitatea de Vest din Timișoara

De-a lungul întregii sale istorii, Banatul a fost marcat de puternice interferențe culturale, etnice, religioase, sociale etc., care i-au creat o identitate aparte în spațiul românesc și cel balcanic, caracterizată prin pluriculturalitate etnică și religioasă, în primul rând, dar mai ales prin atitudine tolerantă și conviețuire solidară a diverselor etnii, grupuri culturale ce locuiesc aici, dintre care le amintim, în special, pe cele cu rezonanță istorică pentru regiune: români, germani, sârbi, maghiari, turci, bulgari, evrei etc.

Lucrarea „*Epistolariul românesc*”, scrisă de C. D. Loga, tipărită la Buda în 1841, dacă este citită prin lupa interculturalismului – domeniu de cercetare de mare interes și actualitate – ne oferă o surprinzătoare și fascinantă frescă a Banatului din epoca modernă. Deși intenția principală a autorului a fost una didactică: de a

redacta și dăruii contemporanilor săi, în special tinerilor, un manual de stilistică, de redactare și exprimare frumoasă și corectă, conformă cu normele și canoanele lingvistice ale vremii sale, meticulozitatea și talentul literar, cu tonuri memorialistice, cu care creionează „subiectele” ce constituie pretextul pentru redactarea diverselor tipuri de scrisori, fac din textul acesta destul de puțin cunoscut și popularizat, unul interesant ce cu siguranță, ar trebui reevaluat, mai ales din perspectiva unei cronici ce surprinde identitatea Banatului de altădată. Așadar, în prezentarea noastră ne propunem să identificăm și să evidențiem în „*Epistolariul românesc*” aspecte de diversitate culturală, lingvistică, surprinse din cotidianul social al Banatului lui Constantin Diaconovici Loga.

Aspecte din presa românească bănățeană până la Marea Unire

Camil Petrescu

Universitatea de Vest din Timișoara

Începutul tipăririi periodicelor românești pe teritoriul Banatului se situează în urma debutului presei în celalalte provincii Țara Românească și Moldova. Această întârziere se datorează condițiilor istorice, social-politice și economice ale Banatului.

Gazetaria devine o expresie prin excelență a culturii române, un organ de afirmare culturală. Cartea și ziarul au circulat și prin intermediul formațiilor corale și al reuniunilor de cor, muzică și al reprezentațiilor de teatru care în turneele lor răspândeau știrile publicate în ziare (se făcea o propagandă intensă în acest sens).

Jurnalistica devine o ocupație intelectuală profesionistă, permanentă, nu doar ocazională, ceea ce denotă un mare nivel de cultură, de informare, devine un instrument de rededeșteptare națională în cadrul luptei pentru obținerea unor deziderate sociale și culturale. În majoritatea articolelor publicate se susțin drepturile social-economice ale țărănimii, ridicarea nivelului de trai din Banat, organizarea cursurilor de învățământ, povara datoriilor și a obligațiilor fiscale, abuzurile, nedreptățile

comise de autoritățile guvernante. Toate aceste probleme sunt analizate și dezbătute de presă.

Majoritatea ziarelor și revistelor au un caracter general, cu o tematică diversă. Ceea ce este caracteristic pentru presa timișoreană e faptul că au apărut și câteva ziare sătești, (redactate simplu, în înțeles popular, uneori chiar în sate) iar după Primul Război Mondial apar chiar și ziare scrise și editate de țărani. Acest fapt denotă gradul de cultură al țăranilor bănățeni la acel moment.

Din activitatea culturală desfășurată de Pavel Rotariu, întemeietorul presei românești în Timișoara

Vasile Dudaș

Muzeul Banatului, Timișoara

Începând cu ultimele trei decenii ale secolului al XIX-lea și până în preajma primului război mondial, Pavel Rotariu s-a impus mereu în viața politică și spirituală a românilor bănățeni.

Jurnalist pătimaș, fondator și redactor al primelor publicații periodice românești apărute la Timișoara, avocat de renume, lider de necontestat în organizația comitatensă a Partidului Național Român, director de bancă, animator al multor manifestări politice și culturale de interes național au fost responsabilități care l-au propulsat un timp în rândurile celor mai reprezentativi apărători ai intereselor românești în capitala Banatului.

Sintetizându-i activitatea desfășurată de-a lungul anilor, *Enciclopedia Română*, coordonată și redactată de către cunoscutul publicist bănățean Corneliu Diaconovici, consemna în dreptul numelui său: „Rotariu, Pavel, publicist român, născut în anul 1840 în Drăgășina (Banat), a studiat în Timișoara, Kecskemét și Beiuș, științele juridice la Universitatea din Buda-pestă și Viena, diploma de avocat a obținut în Budapesta la 1873.

În viața publică a luat parte activă la mișcările politice-naționale și la cele bisericești în calitate de deputat la sinoade și la congresele românești naționale bisericești. În anii 1866-68 a conlucrat la jurnalul *Albina* în Viena; în Timișoara a redactat *Priculiciul*, *Luminătorul*, *Advocatul poporal*, în anii din urmă *Dreptatea*; a tradus în românește legea comunală, legea despre usură și despre redactarea cărții funduale. De la 1898 director executiv la institutul de credit și economii *Timișana* în Timișoara” (*Enciclopedia Română*, vol.VIII, Sibiu, 1904, p. 849)

După cum rezultă chiar din titlu, lucrarea își propune să prezinte aspecte din activitatea sa pe tărâm cultural. Demersul nostru reconstituitiv se sprijină pe documente de arhivă, pe materiale apărute în coloanele publicațiilor periodice, atenția fiindu-ne reținută, cu deosebire, de articolele de fond, comentariile, informațiile și notele semnate în gazeta *Luminatorul*, precum și pe colecții de documente sau corespondență.

Religie și ideologie: discursul antitotalitar al Bisericii Romano-Catolice în Banatul interbelic

Mihai A. Panu

Universitatea de Vest, Timișoara

După sfârșitul primului război mondial întreaga Europă a traversat o perioadă de intense transformări socio-politice. În aceste condiții au apărut dezechilibre structurale majore, care au produs, în cele din urmă, o puternică polarizare ideologică pe scena internațională, fapt ce a grăbit izbucnirea celui de-al doilea război mondial.

Această lucrare își propune să analizeze presiunea ideologică exercitată de Național-Socialism în Banatul interbelic (și implicit în România), precum și rolul de actor public antitotalitar asumat de Biserica Romano-Catolică. Disputarea spațiului public, motivată

pe de o parte politic, pe de altă parte religios și consecințele acestei acțiuni asupra sferei sociale, reprezintă o miză istoriografică importantă, mai ales că studiile dedicate acestui aspect într-un context atât de special (precum spațiul public bănățean), sunt încă insuficiente. Mai mult decât atât, lucrarea își propune ca pe lângă investigarea acestor aspecte să identifice anumite figuri publice (precum episcopul catolic de Timișoara dr. Augustin Pacha), care prin afilierea lor instituțională și prin rolul public asumat, au reușit să limiteze efectele patologiilor politice specifice perioadei interbelice.

Cazul Timișoara 1989: punct de cotitură pentru istorie și mass-media

Lucian-Vasile Szabo

Universitatea de Vest, Timișoara

Pe rând sau concomitent, relatările despre numărul mare de decedați de la Timișoara, în timpul revoluției române de la sfârșitul anului 1989 au fost caracterizate ca dezinformare, fals, exagerare, fake, neprofesionalism, minciună, invenție, lipsă de obiectivitate. Autoritățile comuniste din România au luat decizia radicale pentru a șterge urmele represiunii. Niciun moment nu s-a pus problema informării opiniei publice, din țară sau străinătate, cu privire la numărul victimelor: morți, răniți, arestați. Unii dintre decedați, 40 după unele surse, 42 sau 43 după altele, au fost sustrași de la morga Spitalului Județean din Timișoara, duși la București și arși, operațiune derulată în mare secret. După căderea lui Ceaușescu, toate informațiile au devenit disponibile, doar că multe întâmplări au fost

exagerate, chiar jurnaliștii profesioniști fiind păcăliți sau lăsând să fie păcăliți, de dragul unor știri de senzație. În cele patru zile de confruntări efective, 16-19 decembrie 1989, vor exista zeci de morți, cei mai mulți fiind înregistrați duminică, 17 decembrie. În 20 decembrie, cu două zile înainte de căderea lui Ceaușescu, membrii familiilor celor decedați, răniți sau arestați nu știau mare lucru despre ei, doar unele informații imprecise. În afară însă se vehiculau cifre de decedați, de la 300 la 4600. Sursele sunt adesea anonime și puțin credibile. La sfârșitul anului, vehicularea a mii de victime ucise la Timișoara nu mai surprinde, mai ales că vor fi însoțite de fotografii înspăimântătoare, realizate de jurnaliștii străini în Cimitirul săracilor.

Frontul Democrat Român și Societatea Timișoara, repere ale spiritului bănățean în lupta pentru reconstrucție națională

Ioana Filip

Universitatea de Vest, Timișoara

Epicentrul mișcării revoluționare, care a dus la înlăturarea regimului comunist din România și la deschiderea unui drum lung către democrație, a fost localizat în iarna anului 1989 în Timișoara. Valul schimbării a cuprins la scurt timp toată țara, dar punctul de reper în gândire, simțire și acțiune anticomunistă a rămas zona Banatului. Caracterul acestei regiuni – multietnicitatea, multiculturalismul, lipsa conflictelor interetnice și poziționarea geografică la granița de vest a țării, a favorizat dezvoltarea germenilor societății civile în momentele în care vechile elite erau înlăturate de la putere.

Frontul Democrat Român, organizație înființată la Timișoara, și-a asumat rolul de a organiza revolta timișoreană anticeaușistă și de a o transforma în revoluție. FDR este primul comitet revoluționar care a redactat o platformă program a luptei împotriva comunismului - *Declarația/Proclamația Frontului Democratic Român*. Frontul apare ca primul organ democratic al țării, nu doar al orașului Timișoara, înainte

de alcătuirea Frontului Salvării Naționale de la București și înainte ca regimul comunist să fie înlăturat. Declarația-program a FDR a constituit un document oficial, cu puncte nodale pentru răsturnarea dictaturii și democratizarea țării, alcătuind o „constituție” simbolică încă dinainte de căderea comunismului.

Primeluni ale tranziției spre democrație și reconstrucție națională au fost predominant conflictuale. În haosul instituțional creat se simțea nevoia ca cineva sau ceva să vorbească în numele tuturor celor care au înlăturat comunismul din stradă, să se constituie într-o autoritate morală și abia apoi politică, să garanteze că viitorul nu însemna regres. Deloc întâmplător, *Proclamația de la Timișoara* a formulat așteptările politice și valorile tuturor celor care au început revoluția. Documentul a fost redactat de membrii Societății Timișoara cu scopul „de a aduce la cunoștința opiniei publice românești idealurile originale ale Revoluției timișorene, aspirațiile ei autentic europene ...”.

Mediu virtual și identitate locală

Digitizarea și prezentarea patrimoniului cultural bănățean. Conceptele și potențialul pentru o strategie regională de digitizare

Albert Weber

Institute for East and Southeast European Studies, Regensburg

În ultimii ani, aproape toate statele din Europa și-au format o bibliotecă națională digitală. Deși o parte din ele folosesc standarde tehnice înalte, aceste biblioteci nu urmează, încă, o strategie elaborată pentru digitizare,

ceea ce se observă, mai ales, în selectarea materialelor digitizate. Aproape toate documentele digitizate aparțin etniei majoritare, în timp ce patrimoniul minorităților din aceste state, ca și al propriilor minorități din străinătate,

sunt neglijate, sau prezentate greșit, fără o clară separare de materialele majorității. Acest deficit de reprezentare culturală egală – criticat și de Jean-Nöel Jeanneney într-o analiză a dominanței culturale în lumea virtuală – există și în cazul Banatului ca regiune europeană multiculturală.

Prezentarea discută posibilitățile actuale pentru digitizarea și prezentarea eficientă a materialelor culturale ale diverselor grupuri etnice din Banat, în special români, maghiari, sârbi și germani, în perspectivă internațională: Cum pot promova acest proiect bibliotecile digitale din străinătate? Care modalități de cooperare internațională ar fi cele mai eficiente și mai

economice? Alcătuirea unei biblioteci digitale a Banatului este preferabilă integrării unei colecții digitale într-o bibliotecă digitală națională? Unde se află contextul și resursele științifice și educaționale cele mai largi?

Pe lângă aceste aspecte practice și mai mult administrative, prezentarea se va opri și asupra potențialului cultural posibil și a implicațiilor unei biblioteci sau colecții digitale: Cum poate fi susținută și dezvoltată identitatea (regională) prin digitizare? Ce forme de prezentare a materialelor digitizate sunt posibile și potrivite cu acest proces? Și cum ar trebui prezentată, în mod particular, o regiune multietnică?

Biblioteca Klapka: trecutul, la timpul viitor

Gabriel Zănescu

Universitatea de Vest, Timișoara

Joseph Klapka (1786-1863) este considerat părintele jurnalisticii și al tiparului bănățean. El însuși ziarist, redactor, tehnoredactor, distribuitor de presă și librar, Klapka a fost și editorul și tipograful a numeroase periodice, cărți, foi volante și calendare. Primar al Timișoarei (1819-1833), Joseph Klapka este cunoscut și

pentru înființarea la Timișoara (1815) a primei biblioteci publice de împrumut din imperiul habsburgic. Clădirea care o adăpostea a fost renovată, iar catalogul bibliotecii (din 1830) a fost de curând redescoperit. Valorificarea acestor informații ar putea oferi Bibliotecii Klapka șansa unui nou început.

Despre construcția conceptului de internaționalitate în învățământul superior privat din Germania. O analiză a paginilor web

Alexander Mitterle, Robert D. Reisz (prezentare), Manfred Stock

Instytut für Hochschulforschung an der Martin Luther Universität, Halle-Wittenberg

Pornim de la două întrebări de cercetare: Cum se apropie instituțiile de învățământ superior privat din Germania de conceptual de internaționalitate? Și este internaționalitatea un indicator de stratificare în domeniul învățământului superior privat? Pentru a răspunde la aceste întrebări, am adunat declarațiile de misiune și notele de prezentare a decanilor așa cum apar acestea pe paginile de web ale instituțiilor. Acestea sunt texte scurte puternic standardizate de autodescriere care definesc un imperativ subiectiv al unei instituții coerente. Textele se adresează agenților de acreditare, studenților, părinților și mass-media. Am analizat aceste texte atât utilizând metode cantitative de analiză de conținut, cât și metode deschise de analiză de discurs. Am numărat cuvintele semnificative din aceste texte, le-am sortat și am generat categorii folosind un sistem bottom-up pentru a identifica diferențe între instituții. Am realizat și reprezentări tip tag-crowd pentru cuvinte din domeniul internaționalității așa cum apar ele în autodescrieri. Discursul despre internaționalitate al instituțiilor de învățământ superior privat din Germania se referă în special la problemele legate de învățământul multilingual, cooperarea internațională,

atmosfera multiculturală și personalul de predare internațional. Aceasta pe de o parte pentru a demonstra implicarea internațională, chiar dacă într-un mod relativ imprecis, și ca mijloace pentru a obține diferite rezultate. Am analizat de asemenea cum instituțiile de învățământ superior private acționează internaționalitatea și dacă există vreo diferență în acest sens între instituții de vârf și altele. Este într-adevăr o relație între internaționalitatea din autodescrieri și datele organizaționale care au importanță în contextual internaționalității. Rezultatele legate de importanța internaționalității ca factor de stratificare sunt însă mai puțin clare. Utilizarea în discursul autodescriptiv a unor elemente de internaționalitate nu corelează semnificativ cu caracterul de top al instituției (vom prezenta o metodă de operaționalizare a acestui caracter). Pe de altă parte datele organizaționale care se pot interpreta ca și elemente de internaționalitate sunt într-o relație puternică cu caracterul de elită al instituției. De fapt, aceste date sunt unele dintre elementele organizaționale cele mai importante care corelează cu construcția statutului de instituție de elită.

Biserica lui Ioan Slavici, un monument virtual

Vasile Docea

Universitatea de Vest, Timișoara

Imaginea scriitorului Ioan Slavici (1848-1925) în memoria colectivă a fost fluctuantă de-a lungul timpului. Deși era acceptat constant printre scriitorii canonici din perioada clasică a literaturii române, au existat turbulențe în evaluarea activității sale jurnalistice, din cauza colaborării la ziarul progerman *Ziua* în anii 1914-1916 și la alte ziare și reviste progermane din Bucureștiul ocupat de Puterile Centrale în anii 1916-1918. Curentul de opinie proantantist, devenit dominant și sprijinit de politica oficială a statului odată cu intrarea României în primul război mondial, după o confruntare de pe poziții relativ egale cu cel progerman, a contribuit la marginalizarea jurnalistului Slavici după încheierea războiului. Reacțiile față de această marginalizare și încercările de reabilitare au început îndată după moartea scriitorului. Prezentăm aici una dintre acele prime încercări, rămasă necunoscută până astăzi: proiectul din 1930-1931 al construirii unei biserici în memoria lui Ioan Slavici, în Panciu, locul în care a murit și a fost înmormântat scriitorul. Proiectul a fost inițiat de un mare număr de studenți din București și a fost susținut puternic de un fost colaborator al lui Slavici de la ziarul *Ziua*. În acest proiect au fost implicați, între alții, mai mulți germani din România, un fost spion german din perioada războiului, într-o anumită măsură chiar și fostul arhiepiscop catolic din București Raymund Netzhammer. Deși nu a fost pus în practică, proiectul este un bun exemplu pentru felul fragmentat, neuniform, chiar

conflictual în care funcționează memoria colectivă. Biserica lui Slavici a polarizat semnificații diferite în chiar momentul proiectării ei, căci încă de atunci existau două interpretări ale acesteia, care erau de fapt două moduri diferite de a valoriza memoria lui Ioan Slavici. Primul îi implică pe germanofili, pe cei care au gândit și acționat asemănător lui Slavici în timpul primului război mondial. Aceștia au dorit o biserică memorială Slavici, care să celebreze și să consacre tocmai felul lor de a gândi. Pentru ei – iar printre ei se număra Teodor Câmpianu, fostul colaborator al scriitorului la ziarul *Ziua* – biserica ar fi fost un monument al progermanismului. Celălalt mod de a percepe biserica lui Slavici era cel al admiratorilor scriitorului. Studenții care au inițiat întregul proiect doreau să celebreze în acest fel valoarea literaturii lui Slavici. Nu în ultimul rând, să-i facă acestuia dreptate, după marginalizarea publică pe care a suferit-o în ultimii ani ai vieții. Iar această dreptate se întemeia în primul rând pe recunoașterea valorii literare. În acest scop, o parte a complexului arhitectural urma să fie amenajată ca bibliotecă, după cum reiese din schița realizată pe baza planurilor arhitectului anonim. Biblioteca ar fi fost dotată, probabil, cu întreaga colecție a scrierilor lui Ioan Slavici. Din această perspectivă, biserica era percepută ca un monument dedicat scriitorului Slavici.

Carte, bibliotecă și identitate locală

Spiritul Timișoarei reflectat în ilustratele editate între anii 1975-1989

Thomas Remus Mochnacs

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran”, Timișoara

Cartile poștale ilustrate tipărite în perioada anilor 1975-1989 și care reproduc clișee fotografice cu instantanee din Municipiul Timișoara reprezintă un excelent material fotodocumentar ce reflectă spiritul metropolei, chiar și în contextul politic nefast al regimului comunist. Iconografia vederilor timișorene din această perioadă culturală, marcată de regimul totalitar propagandistic al lui Ceaușescu, este totuși - în ciuda așteptărilor de reflectare preponderentă a „mărețelor realizări ale Epocii de Aur”, „încununată de magistrarele construcții realizate de oamenii muncii sub atenta îndrumare a Partidului Comunist Român și a Secretarului său general, Tovarășul Nicolae Ceaușescu” – surprinzător de diversă ca tematică cronologică a clădirilor sau a monumentelor reproduse, cât și a instantaneelor vieții cotidiene. Astfel, ilustratele editurilor de stat socialiste reproducând vechile capodopere arhitecturale, aparținând regimurilor imperiale habsburgică și austro-ungară sau regală română, sunt la concurență pe „piața de desfacere către

populație” a materialelor cartofile cu vederile ce oglindesc „noile prefaceri ale societății socialiste multilateral dezvoltate” petrecute în ultimele decenii ale societății comuniste. Chiar unele subiecte considerate tabu de cenzorii totalitarismului, precum viața religioasă, sunt surprinse prin fotografierea bisericilor aparținând diferitelor culte, fiind astfel prezente într-o măsură îndestulătoare pentru nevoile cetățenilor din statul comunist laic! Lucrarea noastră dorește să descrie corect o stare de fapt existentă în acei ani de stricte rescriții culturale, ilustrată elocvent în acest microunivers al cartofiliei, și să demonstreze prin acest tip de cercetare mai puțin abordat până în prezent, că orașul Timișoara și spiritul său tolerant, deschis, democratic, intercultural și interconfesional - în ciuda cenzurii dure a regimului comunist ceaușist – nu au putut fi ascunse sau negate de cenzori, ci dimpotrivă, ele s-au impus ca valori perene, de nedistrus de vremelnicia unor regimuri totalitare necaracteristice populației regiunii.

„Realizările comunismului” din Reșița surprinse în ilustratele perioadei 1975-1989

Ana-Maria Paraschivescu

Biblioteca Centrală Universitară „Eugen Todoran”, Timișoara

Lucrarea de față își propune să analizeze producția cartofilă din ultimul deceniu și jumătate al „Epcii de Aur” reprezentând municipiul Reșița. Raportat la ilustratele din prima jumătate a secolului al XIX-lea, când clișeele foto relevau privitorului o gamă largă de subiecte privind orașul montan bănățean, predominând tematicile industriale dar și edilitar-administrative, în ilustratele perioadei comuniste apar reproduse aproape exclusiv doar imagini ale clădirilor administrative, de locuit sau de agrement construite după anul 1965, lipsind cu desăvârșire chiar fabricile și uzinele, într-o perioadă când întreaga Românie a fost cuprinsă de “febra” industrializării. Oare vechea tradiție siderurgică de peste două secole a orașului cărășan să nu fi cadrat cu propaganda „magistralelor industriale” construite doar în

regimul comunist? Ilustratele perioadei investigate prezintă clădirile tipic comuniste, trase parcă la indigo, triste și gri, construite în serii nesfârșite, fără să exprime artistic ceva deosebit, eventual nevoia de a adăposti magazinele semigoale socialiste, cu produse autohtone, la parter, și mici apartamente neconfortabile la etaje, necesare populației unui oraș în plin progres. Împrejurimile orașului montan, cu un aer aparte, sunt prea puțin surprinse de vederile vremii. Omul socialist era marea realizare a societății comuniste și doar rezultatele muncii acestuia erau demne de surprins pe vederile care aveau să ajungă în diferitele „colțuri ale patriei socialiste” sau în restul lumii, rostul ilustratelor fiind acela de a arăta întregului mapamond „mărețele realizări ale Epcii Ceaușescu”.

Replieri provinciale: cazul editurii Marineasa

Viorel Marineasa

Universitatea de Vest din Timișoara

Ultima perioadă a național-comunismului ceaușist a fost marcată de o politică centralistă cu accente dure. Cuvântul de ordine era *omogenizarea* menită să calce în picioare diferențele regionale, etnice, sociale etc., pentru ca idealul societății compact-comuniste să prindă viață. Din anii de relativă relaxare politică (1964-1971) s-au menținut structuri socio-culturale relativ deschise fenomenului regional, dar acestea au fost obligate cu timpul să-și îngusteze raza de acțiune, și așa limitată din considerente „ideologice”.

Editura Marineasa, funcțională din 1993, a avut un program specific în condițiile recompunerii explozive a teritorialității culturale, datorată inițiativelor private, mai mult sau mai puțin obstrucționate în prima fază de un regim cu puternice nostalgii comuniste. Serii/ciclurile/

colecțiile lansate au vizat un spațiu larg de cuprindere în ce privește Banatul: cărți de sertar, corespondență, memorialistică, monografii, documente; mărturii ale rezistenței anticomuniste; reeditarea unor lucrări cu o puternică amprentă identitară din perioada interbelică; recuperarea specificului provinciei prin publicarea unor studii antropologice, sociologice, istorice etc. la zi; lansarea editorială a scriitorilor „optzeciști” din zonă (dar și a „nouăzeciștilor”), vitregiți cu surplus față de congenerii lor din țară.

Un alt comandament al editurii a fost acela ca, promovând valori destinate a contura o identitate regională, să nu cantoneze într-un provincialism prăfuit și belicos.

Patrimoniul, memorie și construcție identitară

Imagini identitare ale Banatului: valori de folosință

Smaranda Vultur

Universitatea de Vest din Timișoara

Când vorbim de identitatea Banatului, vorbim de fapt de procese de atribuire a unor identități, în funcție de contexte și scopuri diferite, ce se pot schimba în timp, se pot reactiva sau deveni dominante, după cum o cer circumstanțele și valorile investite sau vehiculate prin ele. Identitățile sunt construite prin discursuri verbale sau non verbale care, odată puse în circulație, generează stereotipuri mai mult sau mai puțin viabile, dar și modele culturale sau moduri de acțiune,

definitorii pentru un anumit raport cu diferența, cu Celălalt. Pornind de la cazuri concrete, rezultate din munca de teren proprie sau din cercetări întreprinse de alții, vom analiza cum sunt produse și negociate imaginile Banatului aflate azi în uz, încercând să descifrăm mizele lor și valorile care le sunt atașate, precum și felul în care ele articulează raporturile dintre local, etnic, regional și național.

Monumentele de for public și dialogul intercultural: cazul Monumentului militar austriac din Timișoara

Bodo Barna

Universitatea „Sapientia”, Cluj-Napoca

Schimbările de epocă, dar mai cu seamă schimbările de sistem, comportă un risc iminent privind operele cu valoare simbolică pentru comunitate. De regulă, schimbarea de sistem are impact asupra percepției istoriei, mai cu seamă în țările Europei Centrale și de Est, unde granițele statale nu coincid cu cele culturale. Păstrarea și promovarea valorilor culturale este prioritară pentru toată lumea, chiar dacă unii sunt majoritari iar alții minoritari.

Monumentul militar austriac din Timișoara are mai multe denumiri: pentru germanii de la sfârșitul secolului al XIX-lea și urmașii lor este „Denkmal der Treue”, adică monumentul loialității; maghiarii, mai ales cei din Timișoara îl numesc Monumentul Rukavina, eventual Monumentul austriac; în presa românească apare denumirea de Monumentul fidelității, însă frecvent este menționat și ca Monumentul victoriei. În lista oficială a Direcției Județene pentru Cultură figurează ca: Monumentul militar austriac. Monumentul a fost mutat în anii 1935-1936, în Cimitirul Eroilor din cartierul Cetate, decizia primăriei a fost luată în perioada mandatului primarului Augustin Coman. După o lungă perioadă, în 2012 apare pe ordinea de zi a politicii locale problema monumentului. Mai multe ziare locale și centrale respectiv portaluri WEB abordează

această temă. Primele semnale au venit din partea unor organizații civile, printre care amintim *Ariergarda* respectiv *Societatea Timișoara*. În opinia lor, un monument așa de valoros cum este cel în cauză nu poate fi lăsat într-un cimitir, locul său nu este acolo.

Un monument militar, mai ales dacă evocă un moment istoric în care au fost implicați conflictual înaintașii unor comunități locale, care trăiesc și azi în locul respectiv, devine, fără doar și poate, ținta și motivul unor divergențe și tensiuni politice. Epoca în care monumentul militar austriac a fost ridicat este epoca romanticii naționale, mai exact perioada de început a acesteia, când în spațiile publice ale orașelor noastre își fac apariția monumente concepute pentru slăvirea și preamărirea națiunii. Aproape fără excepție, monumentele ridicate în orașele noastre, în a doua jumătate a secolului 19 pot fi încadrate în această categorie. Deoarece aceste procese au fost comandate și controlate de la centru, de regulă nu s-a ținut cont de sensibilitățile unor grupuri sau comunități locale. Dacă astfel de proiecte ar fi fost inițiate de la nivel local, cu siguranță ar fi fost respectate sensibilitățile comunităților care coabitează în spațiul respectiv, și nu s-ar fi ajuns la monumente care transmit mesaje jignitoare la adresa unei comunități locale.

Arta publică în timpul regimului comunist

Andreea Lazea

Universitatea de Vest, Timișoara

Prezentarea abordează problematica producerii sociale a obiectelor de artă publică în timpul regimului comunist. Ca repere urbane care influențează semnificațiile împărtășite la nivelul societății, construirea identității și transmiterea memoriei colective, obiectele de artă publică nu sunt nici inocente, nici neutre în ceea ce privește valorile, principiile și ideile care stau la baza comunității. Prezentarea propusă pleacă de la ideea că aceste obiecte nu reprezintă pur și simplu produsul voinței artiștilor, ci rezultatul unor negocieri și

compromisuri implicând diferite persoane și instituții. Această observație este valabilă în special într-un regim totalitar, în care arta publică este investită ideologic: ea servește intereselor, agendei și nevoii de legitimare a puterii politice. Plecând de la considerații teoretice asupra acestei teme, voi arăta câteva dintre caracteristicile producerii artei publice în Timișoara în perioada anilor '60 – '80 și voi analiza evoluția acestui proces din perspectiva transmiterii memoriei sociale și a construcției identitare.

Construirea unei noi identități culturale și artistice la Timișoara în anii 1960-70

Ileana Pintilie

Universitatea de Vest, Timișoara

Timișoara a fost, la începutul modernității, un oraș industrial și comercial, în care civilizația central-europeană era înfloritoare. Din punct de vedere artistic însă, nu a avut o reputație prea mare: oraș cosmopolit, a adunat în interiorul său artiști veniți din cuprinsul Monarhiei austro-ungare, dar arta nu a fost o prioritate. Inexistența unui învățământ artistic în oraș a făcut ca multe talente să plece spre academiile de artă europene, fără să se mai întoarcă. În perioada interbelică a existat

un scurt reviriment artistic, când Școala de arte frumoase din Cluj s-a mutat la Timișoara (1933-1942), aducând cu ea o pleiadă de artiști-profesori și studenți: dar după plecarea acestora, orașul recade într-o monotonie provincială.

Această stare de fapt începe să se schimbe hotărâtor la începutul anilor 1960, când în oraș sosesc, în etape succesive, tineri artiști, absolvenți ai academiilor

de artă din București și din Cluj. În mod paradoxal, structura artistică a orașului este schimbată în timpul regimului comunist, în anii 1960, regim care aprobese dezvoltarea culturală și artistică de durată prin înființarea unui Institut Pedagogic de Artă și prin reorganizarea și dezvoltarea Liceului de Artă din Timișoara.

Cu această dată se poate vorbi despre apariția unei mișcări artistice timișorene, deoarece, tinerii artiști stabiliți în oraș, deși veniți din toate colțurile țării, încep să se adapteze noului spațiu cultural și, sub influența civilizației de tip occidental, a legăturilor cu țările vestice, specifice orașului Timișoara, sunt stimulați și creează într-o manieră nouă, conturând un specific artistic incontestabil.

În acest context a luat naștere la Timișoara, în 1965, primul grup artistic experimental din România,

grupul 111, succedat ulterior de și mai cunoscutul grup Sigma (1969). Ulterior, în anii 1970, mișcare artistică ia și mai mare amploare, se diversifică prin apariția altor asocieri de artiști (grupul „obiectualilor”), alături de grupul deja existent. Specificul artistic timișorean din acea perioadă începe să se recunoască în caracterul experimental, deschis al cercetărilor artistice. O oarecare libertate de exprimare, stimulată și de o relativă toleranță din partea structurilor politice locale, au condus la expresii artistice din cele mai diverse, cu caracter de pionierat în contextul artistic național și au oferit, de asemenea, locul ideal pentru concretizarea unor manifestări expoziționale neoficiale, cu caracter național, un unicat în contextul artei românești din perioada comunismului.

Patrimoniul, memorie și căutări ale identității. Analiză de caz: Universitatea de Vest din Timișoara

Otilia Hedeșan

Universitatea de Vest, Timișoara

Ultimii cinci ani corespund unei serii de aniversări anunțate și asumate drept reprezentative de Universitatea de Vest ori de unele componente ale acesteia (facultăți, departamente, laboratoare): 65 de ani de la înființare, 55 de ani de funcționare a Facultății de Litere, 20 de ani de funcționare a Facultății de Drept etc. Îi consider un interval reprezentativ pentru manifestarea unor procese complexe și, adesea, contradictorii de constituire a identității instituționale.

Analiza de caz pe care o propun urmărește tipurile de manifestări organizate și tipurile de materiale produse cu prilejul manifestărilor aniversare enunțate. Vor fi evocate sumar ceremoniile solemne, conferințele științifice, acordarea titlurilor academice onorifice etc. Totodată, consider „materiale produse”

materialele promoționale, însemnele aniversare (diplome, medalii etc.), interviurile realizate cu membrii corpului academic, volumele științifice publicate etc.

Studiul focalizează asupra elementelor patrimoniale și memoriale scoase la suprafață ca urmare a practicilor aniversare, respectiv a cercetărilor de factură antropologică și istorică derulate cu ocazia acestor manifestări, subliniind, totodată, și care sunt principalele aspecte uitate, trecute sub tăcere, principalele ezitări și refuzuri. Jocul complicat de asumări, solidarizări, recunoașteri, supraevaluări, dar și de subminări, minimalizări, omisiuni este privit ca element generator al unei identități de grup determinate temporal.

Modalități de formare a auto- și heteroimaginii. Studiu de caz: evreii din România

Andreea Vasile și Denisa Hanu

1. Context

Tema lucrării, făcând parte din domeniul imagologiei, este modul în care evreii din România și-au construit auto- și hetero- imaginea, observându-se construirea unei identități prin multiplele atribuiri realizate prin imagini diferențioare.

Lucrarea este un studiu ce își propune să ilustreze modalitatea prin care identitatea și alteritatea se construiesc prin intermediul imaginilor despre sine și despre Celălalt. Acest tip de analiză se poate aplica oricărei comunități ai cărei membri și-au formulat propriile percepții asupra existenței lor și a grupurilor din care fac parte.

2. Metoda

Am abordat această temă despre identitatea evreilor din România din perspectivă antropologică și

etnopsihologică, consultând studii de specialitate ce tratează problematica mentalităților insider-ului și outsider-ului și reliefează diferențele culturale dintre aceștia. Obiectul acestei analize calitative, care se desfășoară pe mai multe paliere epistemologice, este reprezentat de acele elemente ale vieții umane cărora actorii sociali le atribuie sens.

Transmiterea produselor gândirii în cadrul comunității iudaice din România se realizează atât la nivelul fiecărei comunități în parte (evreii din Lugoj, din Timișoara, evreii din Ploiești, evreii din București etc.), cât și la nivel macro-social (comunitatea evreilor din România). Indivizii, ca reprezentanți ai grupurilor din care fac parte, se delimitează prin diverse atribute ale apartenenței, în funcție de limbă, religie, tradiție, educație sau grup profesional.

3. Rezultatul cercetării

Cercetarea a dus la observarea modului în care un grup își construiește imaginea despre sine și despre ceilalți prin intermediul imaginilor, ce au în vedere idealul și nu realul. Evreii se raportează la istoria pe care au avut-o, la conștiința împărtășirii aceluiași destin traumatizant, la superioritatea educației și la tradiția iudaică; alții având în general fie o opinie filosemită: ei sunt religioși, întreprinzători, inteligenți, cumsecade, cu o „moștenire culturală” bogată; sau antisemită: teoria „conspirației iudeo-masonice”, a „guvernului mondial”, a „finanței oculte” care declanșează războaie, schimbă guverne, mărește prețul petrolului etc.

4. Limitări

Mediul exclusiv virtual pe care l-am ales a dus la o perspectivă contradictorie asupra comunității iudaice din România. În lumea modernă, o imagine clară a evreului, care să fie conformă cu realitatea este aproape imposibil de construit, deoarece implică atât perspectiva religioasă, cât și pe cea etnică, într-o viziune complexă și controversată în același timp.

5. Concluzii

Acest studiu reprezintă un aport care permite o mai bună înțelegere a motivelor datorită cărora Celălalt - evreul - gândește diferit, se comportă și acționează altfel decât noi, deoarece structurile mentale, care pot favoriza sau bloca procesul de comunicare, sunt cele care guvernează comunicarea interculturală.

Demonizarea comunismului in serialul documentar de televiziune "Memorialul Durerii"

Constantin Pârvulescu

Universitatea de Vest, Timișoara

Diffuzat în 1991, documentarul de televiziune Memorialul Durerii (Dir. Lucia Hossu-Longin) a fost unul dintre proiectele cele mai influente de a scrie o istorie audiovizuală a sistemului penitenciar de stat și

persecuției politice din timpul socialismului. Lucrarea mea analizează stilul în care această istorie e scrisă și îi relevă încărcătura sa ideologică.

Note despre un teren de cercetare

Sînziana Preda

Universitatea de Vest, Timișoara

Lucrarea de față face referire la o cercetare efectuată în ultimele trei luni, în mai multe comunități turce și tătare din Dobrogea, o regiune recunoscută drept spațiu multi-etnic prin excelență, un model de bune practici în ceea ce privește interculturalitatea. Deși ultimele decenii au creat condiții pentru manifestarea identității etnice, schimbările politice, economice, sociale și culturale și transformările din societatea românească au și consecințe mai puțin bune. În acest context, în care unele dintre minoritățile istorice din România se găsesc într-un evident regres (din cauza migrației permanente sau temporare, opțiuni diferite în a-și declara identitatea etnică, sporul demografic negativ, fenomenul de aculturație), investigarea procesului de

patrimonializare a culturii lor, precum și analiza mijloacele deja utilizate pentru prezervarea ei este imperativă. Având în vedere asemănările și diferențe culturale, lucrarea noastră prezintă o serie de observații asupra a două grupuri etnice mai puțin vizibile în cadrul minorităților din România; acest lucru se explică prin particularități confesionale și culturale. Pornind de la un studiu de teren (un loc special a fost alocat documentului de istorie orală, pe lângă observația participativă), am putut determina și evalua modalități diferite de construcție identitară, perspective care diferă, plecând de la criteriile precum cel de vârstă, modele familiale, educație, statut social și economic.

Capital social și dezvoltare regională

Controversele reformei regionale din România ca o evoluție teritorial-politică periferică a Europei

Miklós Bakk

Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

Discuțiile actuale din România privind reforma regională par a înfățișa o reformă ce vizează reîmpărțirea puterii statale centrale pe o matrice „baronizată” având forma implementată a politicii

regionale europene. Disputele care domină spațiul public românesc pot fi interpretate și prin evoluțiile statale, culturale și economico-spațiale caracteristice ale Europei Occidentale și Centrale, evoluții care, însă, sunt

întârziate și suprapuse în periferia internă a Uniunii Europene.

Lucrarea prezentată se referă la determinările istorice ale regionalismului din România: relația dintre construcția statală și construcția națională (nation-building) a României moderne, condițiile specifice ale formării statului secundar (în tipologia Hechter), rolul sistemului de partide și a partidelor etnice, respectiv al mișcărilor etnoregionale. Politica regională europeană se suprapune peste aceste determinări istorice și sociale, devenind un criteriu formator care a devansat criteriile

istorice și cele ale dezvoltării spațiale a economiei. Competiția orașelor mari pentru pozițiile de capitală regională este și ea subordonată mai mult redistribuirii puterii centrale, decât capacității lor structural-spațiale de a deveni poli de creștere organică în regiunea vizată. Resursele culturale privind dezvoltarea unei identități regionale nici nu apar în dezbateri.

Concluzia care se desprinde este cea a regionalizării în mai multe etape, parțial eșuate, în care regiunile României vor păstra încă mult timp ambiguitatea categoriei, enunțată de istorici.

Disparități intraregionale ale vitalității culturale a orașelor din regiunea Vest a României

Adrian Basarabă

Universitatea de Vest, Timișoara

Pornind de la modelul metodologic stabilit de Institutul Urban din Washington (The Urban Institute Washington), studiul meu urmărește aprecierea gradului de vitalitate culturală a orașelor din regiunea Vest a României și diferențierea acestora pe baza unei serii de indicatori, care sunt componente ale modelului de analiză infrastructură/resurse/consum și care definesc sintetic indicele calității vieții culturale al unei populații. Voi include, în primul rând, comparații ale infrastructurii, resurselor culturale și consumului cultural

din orașele regiunii, sub formă de tabele, grafice și hărți rezultate din analiza secundară a bazei de date ce conține rezultatele unui studiu privind calitatea vieții, realizat la comanda ADR Vest de către Institutul Român pentru Evaluare și Strategie (IRES). Analiza se bazează, în al doilea rând, pe rezultatele ultimelor barometre culturale disponibile la nivelul României și pe studiile privind vitalitatea culturală a orașelor realizate de Centrul de Cercetare și Consultanță în Domeniul Culturii (CCCCDC).

Reconstruirea identității urbane în contextul programului Capitală Culturală Europeană.

Bune practici pentru Timișoara 2021 din experiența orașelor câștigătoare

Corina Turșie

Universitatea de Vest, Timișoara

Programul Capitală Culturală Europeană (CCE) a făcut obiectul unor studii științifice începând cu anii 2000, fiind văzut drept o oportunitate de regenerare urbană prin intermediul vieții culturale. Este o certitudine faptul că România va avea posibilitatea nominalizării unei CCE în anul 2021, Timișoara fiind unul dintre orașele candidate, prin urmare, va trebui să alcătuiască și să depună un portofoliu cuprinzând propriul program cultural pentru anul vizat.

În prima parte a acestei lucrări am realizat o evaluare a succesului Programului CCE în cazul unor orașe câștigătoare, considerând acest lucru o oportunitate de extragere de bune practici. În cea de a doua parte a lucrării am raportat aceste bune practici la cazul concret al Timișoarei.

Am acordat atenție în selectarea bunelor practici, celor două criterii fundamentale ale selecției CCE: *dimensiunea europeană și orașul și cetățenii*. Ca parte a *dimensiunii europene*, se pune accent pe modul în care orașul își prezintă rolul jucat în cultura europeană,

legătura cu artiști și orașe europene și evidențierea propriei identități europene. Concret, se analizează conceptul programului cultural anual al orașului și structura acestuia. În plus, deși titlul CCE este acordat unui oraș, experiența altor CCE arată că programul cultural se întinde dincolo de granița orașului, cooperarea regională și transfrontalieră devenind o constantă a strategiilor diverselor orașe câștigătoare CCE, mai ales a celor favorizate geografic din acest punct de vedere. Cu referire la criteriul *orașul și cetățenii*, programul cultural propus de oraș trebuie să atragă participarea cetățenilor proprii, ca și a turiștilor.

Această lucrare își propune să fie una din cadrul unui demers mai amplu de implicare a mediului academic timișorean în câștigarea de către Timișoara a acestei competiții, prin învățarea din experiența altor orașe, prin elaborarea de studii interdisciplinare, iar în cazul câștigării competiției, prin evaluarea programului în implementarea sa.

Excluziunea socială ca politică oficială: criminalizarea sărăciei într-un oraș candidat la statutul de capitală culturală europeană

Emanuel Copilaș

Universitatea de Vest, Timișoara

În 2020, Timișoara aspiră să devină noua capitală culturală a Europei. Este îndrituită în acest demers de o istorie culturală și politică bogată, de o dinamică socială complexă și de o geografie simbolică prin care se plasează (în niciun caz nejustificat) în cadrul *Mittleuropei*, adică în cadrul unui construct geocultural și geoeconomic de inspirație germană. Printre multe altele, moștenirea culturală preponderent iluministă a orașului, venită pe filieră habsburgică, îi justifică năzuința mai sus amintită. Ceea ce însă nu contribuie la dezideratul orașului de pe Bega este maniera în care autoritățile locale tratează problematica excluziunii sociale, în special aceea a persoanelor fără adăpost și/sau a cerșetorilor. Ce s-a întâmplat cu proverbiala toleranță și cu aproape ritualicul invocat multiculturalism al Timișoarei? Este cumva posibil ca actuala administrație să se fi inspirat, în încercarea de a moderniza orașul, și din perioade mai puțin faste ale istoriei germane? „Azi

cerșetor, mâine agresor. Ți dorești asta?": cincisprezece panouri de acest fel sunt plasate în intersecțiile principale ale urbei. Într-adevăr, sărăcia poate predispuce la violență, iar unii dintre cerșetori sunt de fapt impostori ale căror câștiguri lunare depășesc cu mult salariul mediu pe economie. Dar este oare adecvată această punere în problemă a fenomenului de către poliția timișoreană (cu acordul implicit al celorlalte autorități locale)? Fără a avea la bază un demers științific riguros – sociologic, antropologic sau circumscris domeniului administrației publice – prezenta comunicare, axată pe o sumară analiză a unor articole din presa locală și pe câteva observații directe ale autorului - examinează mai degrabă implicațiile ideologice ale demersului „informativ” al autorităților locale și posibilele consecințe practice pe care este susceptibil de a le antrena.

